

DĚJINY STAVITELSTVÍ A ARCHITEKTURY

002*MEZOPOTÁMIE * sestavil *Aleš Student / Igor H. Krčmář

MEZOPOTÁMIE

- od cca 4.000 let př.n.l. do 6.stol př.n.l.
- Mezopotámie – Meziříčí – úrodná nížina mezi řekami Eufrat a Tigris v oblasti dnešního Iránu a Iráku
- 1*Sumerská kultura - 4000 let před n.l. - městské státy Ur, Uruk, Akkad (3200 let před n.l. - obrázkové písmo)
- 2*Akkadsko-sumérský stát - 2369 let před n.l. - sjednocení městských států pod Akkadskou říší (klínové písmo)
  - 3*Starobabylónská říše - 18. až 12.stol.před n.l.
  - 4*Asyrská říše - 9. až 7.stol.před n.l. v severní části
- 5*Novobabylónská říše - 7. až 6.stol.před n.l. v jižní části

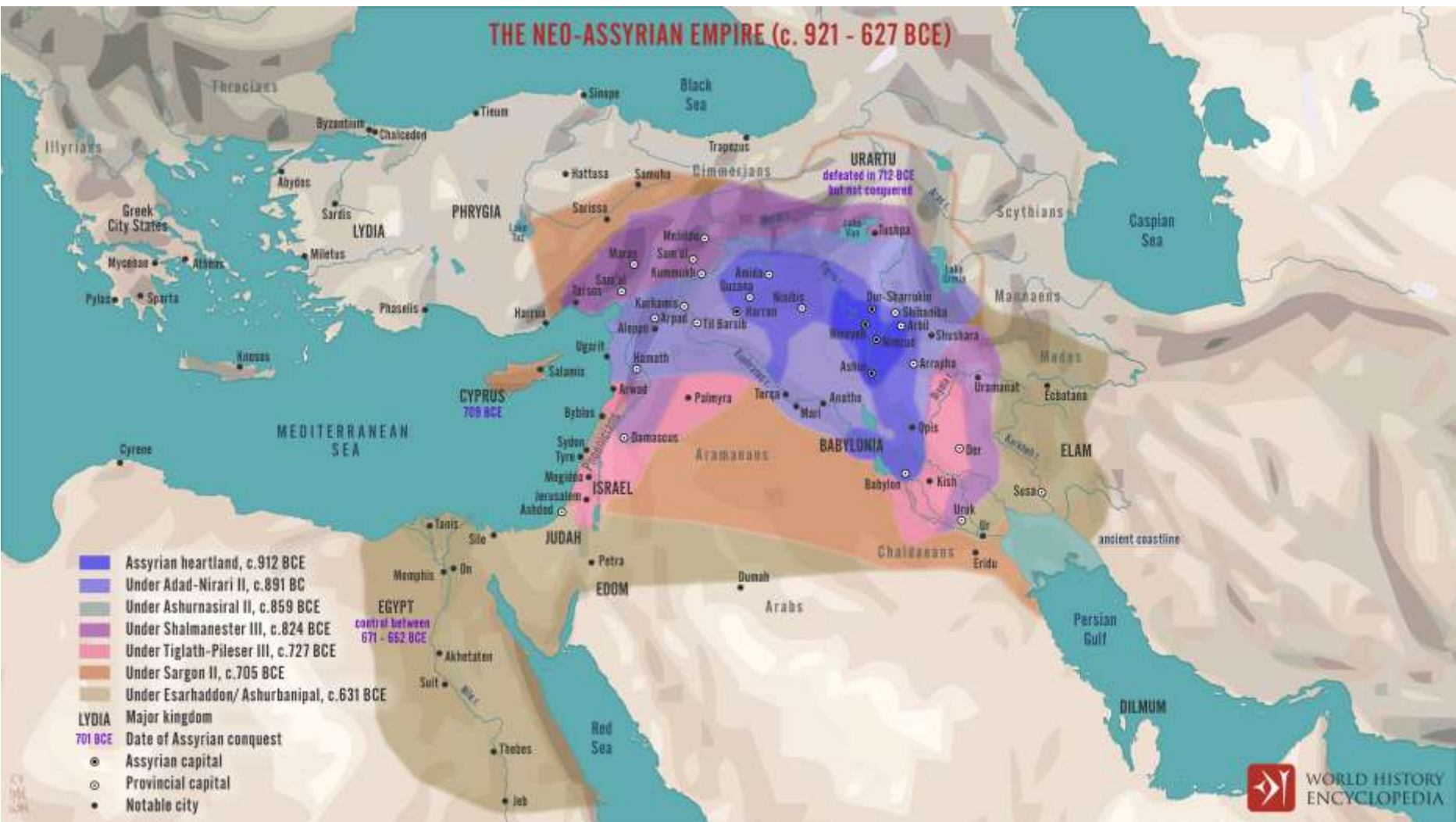
THE NEO-ASSYRIAN EMPIRE (c. 921 - 627 BCE)

- Assyrian heartland, c. 912 BCE
- Under Adad-Nirari II, c. 891 BC
- Under Ashurnasirai II, c. 859 BCE
- Under Shalmanester III, c. 824 BCE
- Under Tiglath-Pileser III, c. 727 BCE
- Under Sargon II, c. 705 BCE
- Under Esarhaddon/ Ashurbanipal, c. 631 BCE

- LYDIA**
701 BCE
- Assyrian capital
  - ◉ Provincial capital
  - Notable city

EGYPT
control between
671 - 662 BCE

URARTU
defeated in 712 BCE
but not conquered

DRUHY STAVEB

PALÁCOVÉ - většinou panovnické paláce stojící na substrukci (serail - residence panovníka, harém - soukromá část a chán - hospodářská část), stavěly se z trvanlivých materiálů

CHRÁMOVÉ - svatyně měly odvozený půdorys od obytného domu (vlastní svatyně, cela a předsíň), později se vyvinuly chrámové terasy a z nich zikkurrat

OBYTNÉ - městský dům (vstup s předsíní, vnitřní dvůr, široké místnosti otevřené do dvora, někdy schodiště na střechu, někdy dokonce i koupelna a záchod)

OPEVNĚNÍ – každé sídliště bylo opevněno, hradby byly většinou zděné a často byly ukončeny cimbuřím

INŽENÝRSKÉ STAVBY – akvadukty, čistička vody, mosty a silnice

CHARAKTERISTICKÉ ZNAKY

- **Architektonické tvary** jsou odvozeny z původních konstrukcí z rákosu a cihel (zed' a redan)
  - **Postupného zmenšování hmot (Zikkurrat)**
  - **Monumentalizace**
- **Dispozice mezopotamského domu** (tři základní části: vstup s předsíní, vnitřní dvůr, velká místnost otevřená do dvora - íván)

STAVEBNÍ MATERIÁL

- **HLÍNA** – dusaná hlína, cihly sušené, pálené i glazované. Spojovaly se vápennou maltou, sádrovou maltou a taky asfaltem
- **DŘEVO** – většinou z palmového dřeva trámy na zastropení, vzácné cedrové a cypřišové pouze z dovozu
  - **KÁMEN** – pouze vyjímečně na vyjímečné stavby
- **RÁKOS** – rákosové rohože omítané hliněnou maltou i na prokládání cihelného zdiva pro zvýšení pevnosti
  - **PALMOVÉ DŘEVO** – trámy na zastropení
- **ASFALT** – na spojování pálených cihel, podklad vozovek, impregnace dřeva a rákosí

KONSTRUKCE

•SVISLÉ NOSNÉ

- ✓ ZDIVO – cihelná zed'
- ✓ SLOUPY A PILÍŘE – téměř se nepoužívaly

•VODOROVNÉ NOSNÉ

- ✓ KLENBY – klenba lípaná (průběžné styčné spáry), přečnělková klenba
- ✓ DŘEVĚNÉ NOSNÉ TRÁMY - na ně proutí a pak udusaná hlína

TEORIE

neznámá

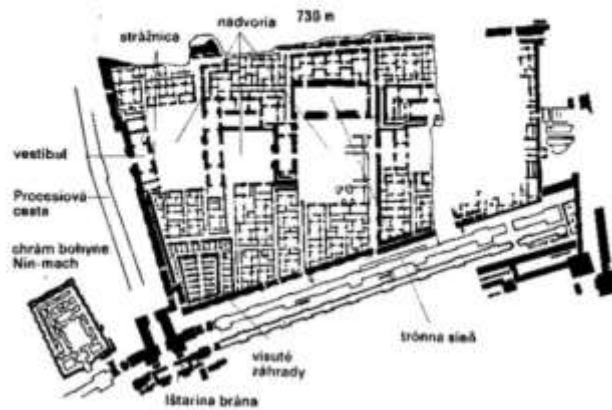
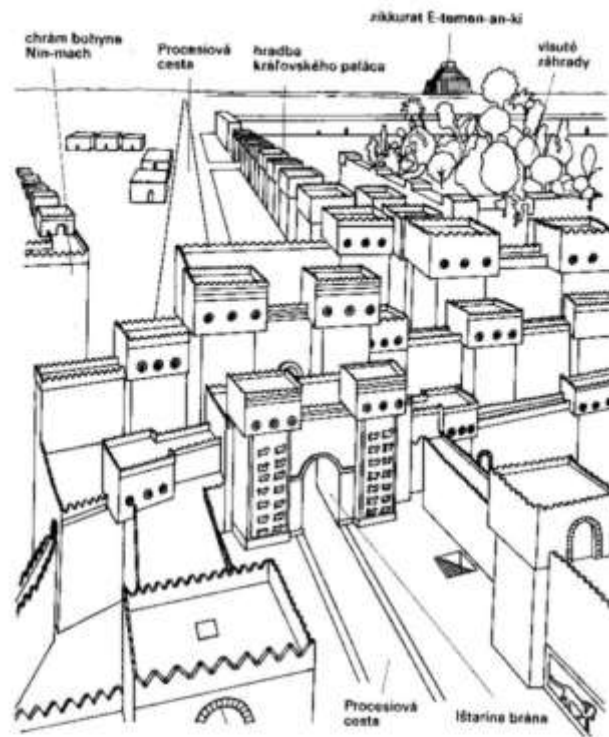

VÝZNAMNÉ STAVBY

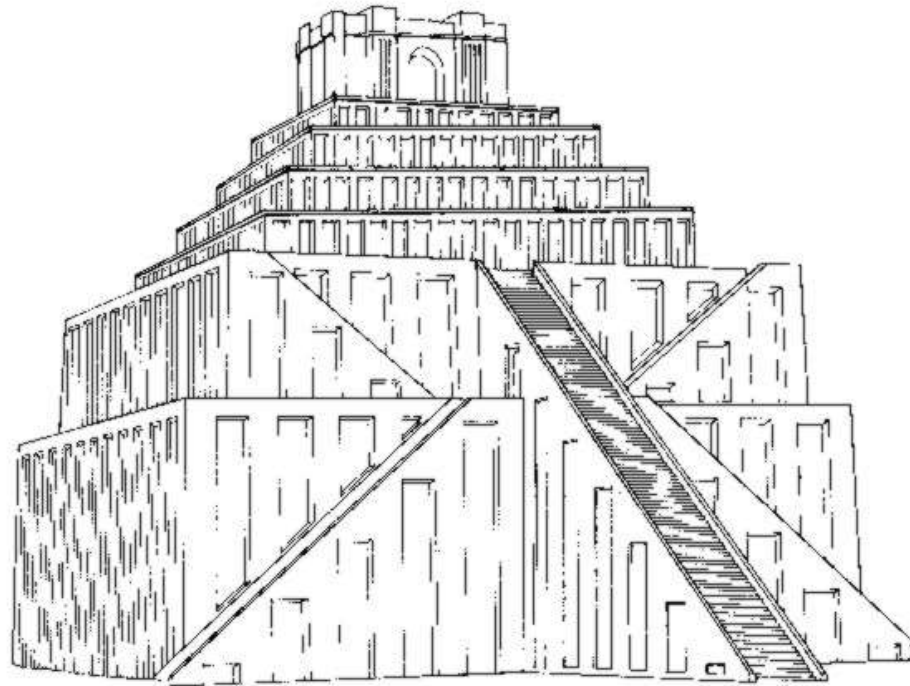
(výběr některých staveb)

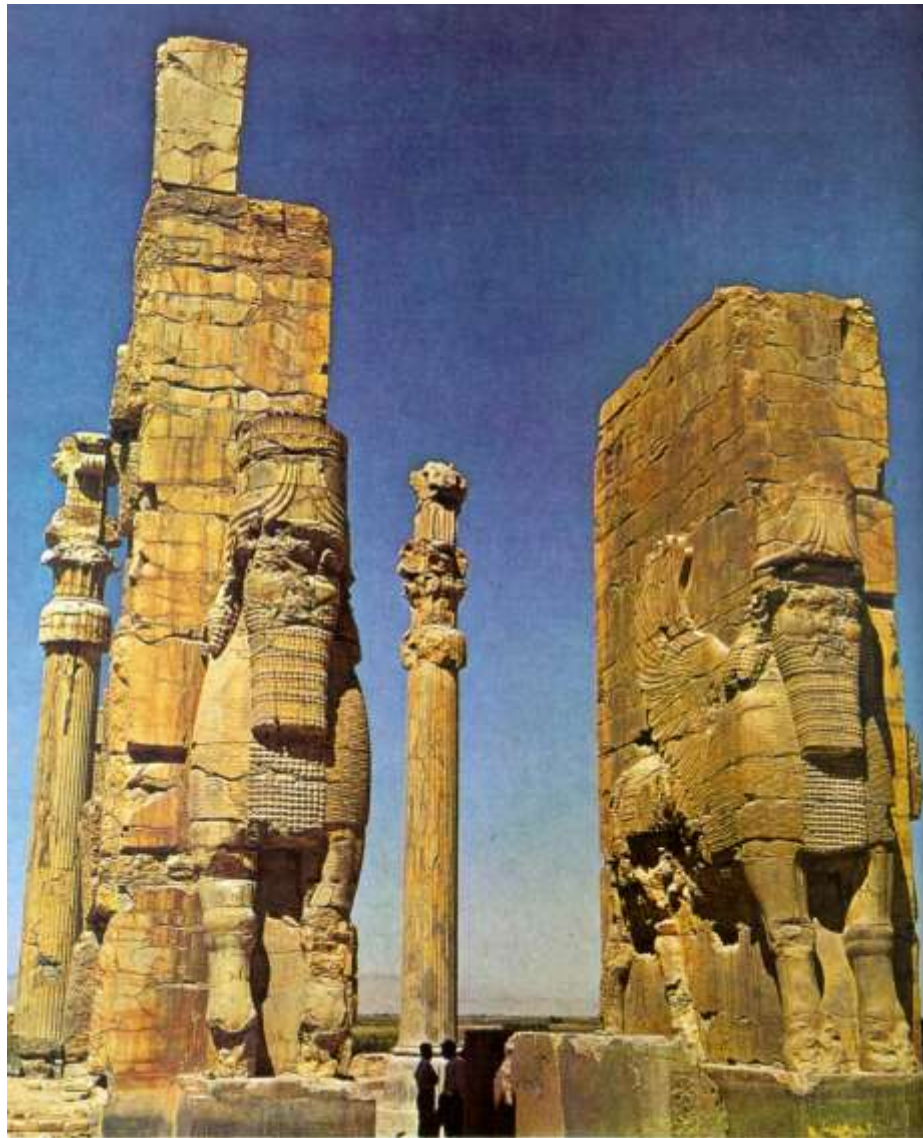
001 * magasin - počátky klenebné techniky
Nepravá (**lípaná**) klenba (šikmé průběžné spáry jsou styčné, nikoliv
ložné)

002 * rekonstrukce části Babilónu
Dole půdorys královského paláce

003 * rekonstrukce babylónského zikkuratu

004 * Chšajárchšáova (Xerxova) brána z propylají (Persepole, Persie – starověký Irán)

005 * sloupy v Persepole

Perský sloup neměl v té době obdobu – byl vyšší a štíhlejší než egyptský, měl zvoncovitou patku, dřík s více kanylami než řecký a měl zoomorfní hlavici

006 * Darjavahušův palác v Persepole

Zachovalo se pouze kamenné ostění, protože stavba byla převážně z cihel sušených na slunci